

Repliker kring Oslofiaskot

Den kritik av svensk utrikespolitik och framför allt svensk utrikesdebatt som Dagens Nyheter gav i förrgår har framkallat en rad repliker. På några huvudpunkter är det nödvändigt att närmare utföra det tidigare resonemanget.

Vilka åsyftas i Dagens Nyheter kritik? I detta sammanhang inte de som öppet och med angivande av de reella skälen intar en annan ståndpunkt än vår egen. Den moraliskt inriktade kritiken drabbar helt andra grupper. Den gäller dem som sökt komma ifrån diskussionen genom tystnad eller platheter — och det har varit fallet med en rad politiska ledare och en stor del av pressen. Vi vägrar att tro att de anföranden som exempelvis parti-cheferna hållit i riksdagens utrikesdebatt är annat än försök att gå förbi problemen; det vore en förolämpning att förutsätta att de ger uttryck åt en genömtänkt och bestämd uppfattning. Denna kritik gäller också dem som söker vidmakthålla en fiktiv enighet genom att förmå oliktankande inom de skilda partierna till tystnad och därigenom uppnått — ett faktum som inte kan förnekas av någon — att riksdagsbehandlingen av dessa frågor blivit en karikatyr på parlamentariskt meningsutbyte. Den gäller framför allt de många som privat ger uttryck åt en mening, offentligt åt en annan och som genom dylika i taktikens namn bedrivna finter bidrar till den halvsjymning i vilken vår utrikespolitik förts sedan ett år.

Ledmotivet för denna tidning har varit organiserad samverkan väster ut — i fredens och

säkerhetens intresse. Icke genom anslutning till en Atlantpakt innehållande ovillkorliga löften om bistånd, skyldighet att upplåta baser osv. — såsom motståndarna i genomskinligt polemiskt syfte påstår; tvärtom har en samverkan utan så långtgående förpliktelser ständigt förordats. Den skandinaviska samverkan har ansetts vara av större värde blott om den — enligt Norges från början tydliga önskan — förutsätter även en allmän västsamverkan. Då en rad svenska politiker och tidningar verkat för ett nordiskt förbund, men samtidigt motsatt sig tanken på organiserad samverkan med Västern i någon form, har denna ståndpunkt syntts Dagens Nyheter så kvalificerat orimlig — särskilt med hänsyn till den uppenbara omöjligheten för Sverige att effektivt hjälpa Danmark och Norge — att den framstått som rent taktiskt betingad och oärlig. Detta skall utan varje ursäkt erkännas. Vi kan förstå motiven hos dem som önskar ren neutralitetspolitik och vill utsträcka denna till hela Norden, men icke hos dem som gör gällande att ett skandinaviskt förbund i och för sig skulle innebära ett verksamt skydd för de tre staterna och därför förnekar behovet av västmaktsgarantier åt Skandinavien — trots sympati för Västern och insikt om att Skandinavien aldrig kan tänkas strida mot Västern på Österns sida.

Stockholms-Tidningen ironiserar över att Dagens Nyheter känner "svår pina" över misslyckandet i Oslo. Dessa reflexioner föranleder blott det svaret att det för alla dem som i det längsta räknade med en kombination av skandinavism och västsamverkan blev en bitter besvikelse då Oslomötet slutade i oenighet. Och som en av huvudorsakerna till detta misslyckande framstod oärligheten och den bristande öppenheten i den svenska utrikesdebatten.

Enligt Svenska Dagbladet skulle Dagens Nyheter genom den kritik den ägnat andra ha velat hävda en moralisk hedersplats åt sig själv. Det låter säga sig; förakt för omvärlden tyder ju på en åtminstone momentan självbelåtenhet. Men i detta fall är anmärkningen utan intresse.

Ty Dagens Nyheter är övertygad om att många tusen självständigt tänkande svenskar från alla partier delar dess inställning till det sätt på vilket en liten grupp politiker och till dem anknutna pressmän skött denna fråga och saknar därför skäl till förhävelse.

Svenska Dagbladet företer samtidigt ett citat från Thukydides som går ut på att tidningen visat "välbetänkt tvekan", "besinningsfullhet" och "lugn överläggning". Åtminstone ordet "tvekan" är slående riktigt, och de tveksamma anser sig ju alltid vara lugna och besinningsfulla. Ett citat är värt ett annat, även om hela denna polemiska form är en smula tvevelaktig. Låt oss därför sluta med att — med reservation för ett par alltför hårda ord — återge några rader ur ett brev som Leo Mechelin skrev till Georg Brandes under Finlands ofärdsår, den 4 november 1904:

"Under en långvarig bana, som omfattat även statsmannavärv och diplomatiska uppdrag, har jag så ofta mött denna återhållsamma kyla, denna beräkande passivitet, vilka inför genomsnittsmänniskor gälla såsom bevis för politisk klokhet. Jag har därvid funnit att dessa egenskaper nästan alltid varit endast ett yttre skal över politisk tarvlighet.

Den politiska tarvligheten florerar ännu, överallt i världen. Den ena är rädd att stöta sig med förnåma herrar. Den andra fruktar att anses för entusiast. Den tredje kan ej fatta betydelsen av talet om alla rättänkandes solidaritet. Osv. Och så finna de alla, att man bör ställa sig bakom den s. k. politiska klokhetens sköld hellre än att öppet träda fram bland dem som kämpa för rätten och frihetens sak."